

GRUP ŞİRKETLERİ ARASINDAKİ KÖPRÜ KREDİ İŞLEMLERİNİN ÖRTÜLÜ SERMAYE MÜESSESİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Emrah FERHATOĞLU (*) Tunç KÖSE (**)

1 - GİRİŞ

01.01.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5520 sayılı KVK ile uygulamada ortaya çıkan sorunların giderilmesi, uyuşmazlıkların önlenmesi için örtülü sermaye müessesesi objektif bir takım kriterlerle yeniden düzenlenmiştir.

Kurumların ortaklarından veya ortaklarının ilişkili olduğu kişilerden temin edilip, niteliği gereği örtülü sermaye olarak değerlendirilmeyecek borçların belirtilmesi, 5520 sayılı KVK ile örtülü sermaye müessesesine getirilen yeniliklerden biridir. Örtülü sermaye olarak değerlendirilmeyecek borçların sayıldığı KVK md. 12/6'da, grup şirketleri arasındaki köprü kredi işlemlerine konu olan borçlanmaların belirli şartlar altında örtülü sermaye olarak sayılmayacağı ifade edilmiştir (KVK md. 12/6-b).

Bu çalışmada, grup şirketleri arasındaki köprü kredi ilişkilerinin örtülü sermaye müessesesi

açısından değerlendirilmesi inceleme konusu yapılacaktır. Bu bakımdan ilk olarak, örtülü sermaye müessesesi ile ilgili genel bilgilere yer verilecektir. İkinci olarak, grup şirketleri arasındaki köprü kredi işlemlerinin örtülü sermaye müessesesi açısından değerlendirilmesi kapsamında; köprü kredi işlemleri ayrıntılı olarak ele alınacak, KDV ile ilişkisi açıklanacaktır. Son olarak, köprü kredi işlemlerine ilişkin bir örnek olay çerçevesinde muhasebe kayıtlarına uygulamalarına yer verilecektir.

2- ÖRTÜLÜ SERMAYE KAVRAMI

Kurum ortaklarının, kuruma öz sermaye olarak koymaları gereken değerleri öz sermaye olarak değil de borç olarak kuruma tahsis etmeleri, örtülü sermaye olarak ifade edilmektedir. İşletmeler, örtülü sermaye uygulamalarında genellikle, kurum kazancından indirilemeyen kâr payının finansman gideri olarak kurum kazancından indirilmesi amacıyla başvurumaktadırlar. Sonuç

(*) Yrd. Doc. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümü Öğretim Üyesi

(**) Yrd. Doc. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Öğretim Üyesi

olarak vergi matrahı ortakların lehine aşındırılmaktadır.¹

Örtülü sermaye KVK'da md. 12/1'de ifade edilmiştir.² Bu hükme göre örtülü sermaye, "kurumların, ortaklarından veya ortaklarla ilişkili olan kişilerden doğrudan veya dolaylı olarak temin ederek işletmede kullandıkları borçların, hesap dönemi içinde herhangi bir tarihte, kurumun öz sermayesinin üç katını aşan kısmı, ilgili hesap dönemi için örtülü sermaye sayılır." şeklinde tanımlanmıştır.

KVK md. 11(b)'de ise, "örtülü sermaye" üzerinden hesaplanan faiz, kur, farkı ve benzeri giderlerin kurum kazancının tespitinde hasılatı indirilemeyeceği hükme bağlanmıştır.³ Bir vergi güvenlik müessesesi olarak düşünülmüş söz konusu hüküm, öz sermaye üzerinden hesaplanan faiz ve benzeri giderlerin kurum kazancında dikkate alınamayacağına doğal sonucudur.⁴

Bilindiği gibi KVK md. 11(a)'da, kurumların ortakların öz sermaye olarak tahsis ettikleri değerler üzerinden ödenen veya hesaplanan faizleri gider olarak kurum kazancından indiremeyecekleri hükme bağlanmıştır. Aynı maddenin (b)

bendi ise bu hükmün tamamlayıcısı olarak düzenlenmiştir.

3- ÖRTÜLÜ SERMAYENİN UNSURLARI

Ortaklardan veya ortaklarla ilişkili kişilerden temin edilen tutarların öz sermaye niteliğinde olabilmesi için bazı özellikler taşımaları gerekmektedir. Bu özellikler Öncel (1978)'in yaklaşımı temel alınarak objektif ve sübjektif unsurlar olarak inceleme konusu yapılacaktır.

3.1- Objektif Unsurlar

a) Borçlanmanın Ortaklardan veya Ortaklarla İlişkili Kişilerden Yapılması

Örtülü sermayenin objektif unsurlarından ilki borçlanmanın ortaklardan veya ortaklarla ilişkili kişilerden yapılmasıdır. Kurumun sermayesinde belirli oranda pay sahibi olan kimse, ortak olarak tanımlanmaktadır. Kurum ortağı bir gerçek kişi olabileceği gibi;⁵ KVK md.2'de belirtilen kurumlardan biri de olabilir. Bu bakımdan sermaye şirketleri, iktisadi kamu müesseseleri, dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler kooperatifler ve iş ortakları gerçek kişilerle birlikte ortak sayılıp ilişkili kişi olarak nitelendirilebilir. Ortaklar arasında kurumdaki sermaye paylarının miktarı açısından

¹ Mualla Öncel, **Kurumlar Vergisi Açısından Örtülü Kazanç ve Örtülü Sermaye**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Yayın No: 131, Ankara, 1978, s. 173-174. Bu amacın dışında ortakların düzenli bir gelir kaynağına sahip olması, kurum kazancının bazı ortaklardan gizlenerek bunlar dışındaki ortaklara aktarılması ve iflas riski nedeniyle sermaye olarak konulması gereken değerlerin güvence altına alınması gibi nedenlerle de örtülü sermaye uygulamasına başvurulabilmektedir. **Bkz.** Şükrü Kızılot, **Türk Vergi Hukuku'nda Örtülü Kazanç ve Örtülü Sermaye**, Yaklaşım Yayıncılık (Ankara, 2002), s. 465.

² 5520 sayılı KVK'nda (yeni KVK) ise kurumun vasıtalı ve vasıtasız ilişkili olduğu, sıkı ekonomik münasebet içinde bulunduğu kişilerin kimler olduğu yani ilişkili kişiler açıkça belirtilmiştir.

³ Kızılot, **a.g.e.**, s. 468.

⁴ Altar Ömer Arpacı, **Örtülü Sermaye Müessesesi**, **Vergi Sorunları**, Sayı: 80, 2003, s. 18.

⁵ Ortak olmak için özel bir ehliyet aranmamaktadır. Küçük veya kısıtlılar da kanuni temsilcileri vasıtasıyla kurucu veya ortak olabilirler. **Bkz.** Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, Beta (Dokuzuncu Baskı, 2003, İstanbul), s. 25.

örtülü sermaye müessesesi karşısında herhangi bir farklı yaklaşım söz konusu değildir.⁶ Bu bakımdan, örneğin, %1 sermaye payına sahip ortaktan alınan borçla %55 paya sahip ortaktan alınan borç arasında örtülü sermaye müessesesi açısından bir fark bulunmamaktadır.

Örtülü sermaye uygulamasında ortakla ilişkili kişi ise; KVK md. 12(3)(a)'da tanımlanmıştır. Bu hükme göre ortakla ilişkili kişi;

- Ortağın, doğrudan veya dolaylı olarak en az %10 oranında oy veya kâr payı hakkında sahip olduğu bir kurumu ya da,

- Doğrudan veya dolaylı olarak ortağın veya ortakla ilişkili bu kurumun sermayesinin, oy veya kâr payı hakkına sahip hisselerinin en az %10'unu elinde bulunduran gerçek kişi veya kurumu ifade etmektedir.⁷

b) Alınan Borçların İşletmede Kullanılması

Örtülü sermayeden söz edilebilmesi için; borcu alan kurumun bu borcu işletme veya yatırım harcamalarında kullanması gerekmektedir. 5422 sayılı KVK (eski KVK) uygulamasında ortaklardan alınan borcun örtülü sermaye olarak değerlendirilebilmesi için diğer şartlarla birlikte, işletmede "devamlı olarak" kullanılması durumu aranmaktaydı. Alınan borcun işletmede devamlı olarak kullanılması ise orta ve uzun vadeli borçlarda görülmektedir. Bu nedenle; ortaklardan temin edilen kısa vadeli krediler örtülü sermaye unsuru olarak değerlendirilmemektedir. Konuyla ilgili

içtihatlar da; kısa ve uzun vadeli krediler ayrımı çerçevesinde kurum bünyesinde bir yıldan az kalmış kredilerde süreklilik unsuru görmemekte, bir yıl ve daha fazla kurumda kullanılmış kredileri ise diğer koşulları da taşımaları halinde örtülü sermaye olarak değerlendirilmiştir.⁸ 5520 sayılı kanunla alınan borcun işletmede devamlı olarak kullanılması şartı kaldırılmış, diğer şartlarında gerçekleşmesi durumunda; alınan borcun işletmede herhangi bir süreye bağlı kalınsızın kullanılması örtülü sermaye olarak değerlendirilmesi için yeterli görülmüştür.

c) Borçlanmanın Öz Sermayenin Üç Katını Aşması

Ortak veya ortakla ilişkili kişiden temin edilip işletmede kullanılan borçların, hesap döneminin başındaki, öz sermayesinin üç katını aşan kısmı örtülü sermaye olarak tanımlanmıştır.⁹ Buna göre, ortaklardan alınan borçlar için ödenen faiz, kur farkı ve benzeri giderlerin tamamı kanunen kabul edilmeyen gider olarak kabul edilemeyecek, bunların sadece ortaklardan alınan ve öz sermayenin üç katını aşan kısma isabet eden kısmı kurum kazancından indirilemeyecektir.

3.2- Sübjektif Unsur

Ortaklardan alınan borç tutarları üzerinden hesaplanan faiz, kur farkı ve benzeri giderlerin kurum kazancından indirilerek kurumlar vergisi matrahının aşındırılması ve vergi kaçırma amacı,

⁶ Ancak, İMKB'de işlem gören hisse senetlerini elde tutma şeklindeki bir ortaklık durumunda, örtülü sermaye uygulamasında, söz konusu kişinin örtülü ortak olarak nitelendirilmesi için elde bulundurulmuş senetlerin en az %10 ortaklık payı sağlaması gerekir.

⁷ Bkz. 1 Seri Nolu Kurumlar Vergisi Tebliği, 12.1.2

⁸ Öncel, a.g.e., s. 178.

⁹ Bkz. 1 Seri Nolu Kurumlar Vergisi Tebliği, 12.1.15. Buradaki öz sermaye, işletmenin dönem başındaki öz sermayesini ifade etmektedir.

örtülü sermayenin sübjektif unsurunu oluşturmaktadır.¹⁰

4- ÖRTÜLÜ SERMAYE SAYILMAYACAK BORÇLAR

KVK md. 12(6)'da hangi borçlanmaların örtülü sermaye olarak sayılmayacağı dört bentte belirtilmiştir:¹¹

i. Kurumların ortaklarının veya ortaklarla ilişkili kişilerin sağladığı gayri nakdi teminatlar karşılığında üçüncü kişilerden yapılan borçlanmalar.

ii. Kurumların iştiraklerinin, ortaklarının veya ortaklarla ilişkili kişilerin, banka ve finans kurumlarından ya da sermaye piyasalarından temin ederek aynı şartlarla kısmen veya tamamen kullandığı borçlanmalar.

iii. 5411 sayılı Bankacılık Kanununa göre faaliyette bulunan bankalar tarafından yapılan borçlanmalar.

iv. 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu kapsamında faaliyet gösteren finansal kiralama şirketleri, 90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kapsamında faaliyet gösteren finansman ve faktoring şirketleri ile ipotek finansman kuruluşlarının bu faaliyetleriyle ilgili olarak ortak veya ortakla ilişkili kişi sayılan bankalardan yaptıkları borçlanmalar.

Bunlar dışında, KVK md. 12(6)'da sayılmayan, ancak md 12(1)'deki örtülü sermaye tanı-

mından çıkartılabilecek sonuca göre, öz sermayenin üç katına kadar olan borçlanmalar da örtülü sermaye olarak değerlendirilmemektedir.¹²

5- GRUP ŞİRKETLERİ ARASINDAKİ KÖPRÜ KREDİ İLİŞKİLERİNİN ÖRTÜLÜ SERMAYE MÜESSESESİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Örtülü sermaye unsuru olarak değerlendirilmeyecek borçlanmaları sayan KVK md. 12(6)'da "kurumların ortaklarının veya ortaklarla ilişkili kişilerin, banka ve finans kurumlarından ya da sermaye piyasalarından temin ederek aynı şartlarla kısmen veya tamamen kullandığı borçlanmalar" ifadesine yer verilmiştir (KVK md. 12(6)(b)). Bu hükümle, kredibilitesi olan grup şirketinin banka ve finans kurumlarından ya da sermaye piyasalarından kredi temin ederek, ihtiyacı olan diğer grup şirketlerine aynı şartlarla kısmen veya tamamen aktarması (köprü kredi işlemi), kredi aktarılan kurum açısından örtülü sermaye olarak değerlendirilmemiştir.¹³ Böylece, aynı grupta bulunan şirketlerin kredi temin etmek için kredibilitesi olan grup şirketinin imkânlarından faydalanması sağlanmıştır.

Sermaye şirketlerinin birbirleriyle ortaklık ilişkisi kurmasının amacı; yönetim, sermaye ve denetim açısından birleşmek suretiyle, hem finans ve yönetim yapılarını güçlendirmek ve hem de bu suretle ticari hayat ve ticari organizasyonlara daha güçlü katılım sağlamaktır. Bu nedenlerle,

¹⁰ Öncel, a.g.e., s 178.

¹¹ Bkz. 1 Seri Nolu Kurumlar Vergisi Tebliği, 12.2.

¹² Mehmet Maç, "Örtülü Sermaye Sayılmaması Gereken Borçlanmalar" *Vergi Dünyası*, Sayı: 305 2007, s. 25.

¹³ 5520 sayılı KVK md. 12 gerekçesi. (TBMM/ S. Sayısı: 1192 / Kurumlar Vergisi Kanunu Tasarısı ve Bursa Milletvekili Mehmet Küçükbaşık ve 47 Milletvekilinin; Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu - 1/1170, 2/719)

grup şirketleri arasında finans kaynaklarını grup amaçları doğrultusunda iş birliği içinde kullanmaları örtülü sermaye müessesesi uygulamaları dışında değerlendirilmelidir.¹⁴

Köprü kredi işlemlerinde, krediyi nihai olarak kullanan grup şirketleri açısından örtülü sermaye durumunun ortaya çıkmaması için kanunun lafzından (KVK md. 12(6)(b)) iki hususun önem kazandığını görülmektedir. Bunlardan ilki, kredibilitesi olan kurum tarafından grup şirketlerine kullandırılan borcun mutlaka banka ve finans kurumlarından ya da sermaye piyasalarından temin edilmiş olmasıdır. Buna göre, bankacılık ve finans sektörü dışında faaliyette bulunan kurumlardan ya da özel kişilerden temin edilen ve grup şirketlerine aktarılan krediler grup şirketleri açısından örtülü sermaye unsuru olarak değerlendirilerek limit hesabında dikkate alınacaktır.¹⁵

İkinci husus ise, banka ve finans kurumlarından ya da sermaye piyasalarından temin edilen kredinin aynı şartlarla grup şirketlerine kullandırılmasıdır. Aynı şartlarla grup şirketlerine kullandırma ifadesi ise, kredi sözleşmesinin içerdiği vade, faiz oranı ve benzeri kullandırma şartlarında herhangi bir değişiklik yapılmadan borcun kullandırılması anlamına gelmektedir.¹⁶ Bu bakımdan, ticari krediler için geçerli olan kredi kullandırma masrafı ve dosya masraflarının¹⁷ da faiz ve

vade şartları gibi aynı şekilde grup şirketlerine yansıtılması gerekir. Aksi durum, söz konusu kredinin örtülü sermaye unsuru olarak değerlendirilmesine ya da transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı eleştirisine neden olabilmektedir.

5.1- Kredinin Grup Şirketlerine Aynı Şartlarla Aktarılmasında Durumu

Önceden de ifade edildiği gibi, grup şirketleri arasındaki köprü kredi işlemlerinin krediden nihai olarak yararlanan grup şirketleri açısından örtülü sermaye olarak değerlendirilmemesi için işleme konu olan kredinin aynı şartlarla aktarılması gerekmektedir. Bu bakımdan, kredinin aktarımında vade ya da faiz oranında yapılan değişiklik, grup şirketleri açısından örtülü sermaye temini anlamına gelecektir. Ayrıca, faiz oranına göre örtülü kazanç dağıtımı eleştirisi de getirilebilecektir.

Köprü kredi işlemlerinde kredinin grup şirketlerine aktarımında tartışma yaratan bir diğer konuda da aracılık hizmet bedelinin tespiti. Ana şirketin, finansal kurumdan kredi kullandırma maliyetine katlanmadan kredi temin etmesi durumunda; grup şirketlerine aracılık hizmeti ya da finansal aracılık hizmeti karşılığı olarak ayrıca maliyet aktarımının da yapılmaması gerekir. Aksi durum, kullandırılan kredinin şartlarında değişiklik

¹⁴ Şükrü Kızılot, "Yatırım Döneminde Grup Şirketin Kredi Olanğından Yararlanarak, Finansman Sağlayan Şirketlerde, Örtülü Sermaye Tartışması", *Yaklaşım Dergisi*, Sayı: 153, Eylül 2005.

¹⁵ İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odası, *Grup Şirketleri Arasındaki Kredi İlişkilerinin Örtülü Sermaye Yönünden İncelenmesi*, Rapor, 07/1-2-3-4-5, 15 Ocak 2007, s. 8.

¹⁶ İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odası, 07/1-2-3-4-5, 15 Ocak 2007, s. 8.

¹⁷ Kredi kullandırma masrafı ticari kredilerde geçerli olan, uygulamada krediyi kullananın finansal gücüne, itibarına ve kredi açma işlemlerinin maliyetine göre açılan kredinin %1'i ile %5'i arasında değişmekte, müşterilerinin itibarı ve kredibilitesinin yüksek olması nedeniyle bazen alınmamaktadır.

yapılması anlamına gelir ki bu durumda söz konusu kredi grup şirketi bakımından örtülü sermaye unsuru olarak değerlendirilir. Bunun dışında, söz konusu işlem örtülü kazanç dağıtımı olarak da değerlendirilir.¹⁸ Bir yaklaşıma göre, finansal kurumdan kredi temin edip, bu krediyi grup şirketlerine aktaran şirket böyle bir hizmeti karşılıksız yapmamalı, grup şirketlerinden emsallerine uygun bir aracılık komisyonu almalıdır.¹⁹ Ancak bu yaklaşımı, kredi kullandırma maliyetiyle özdeş aracılık komisyonunun uygun emsal işleminin bulunamayacağı gerekçesiyle uygulanabilir bulmuyoruz. Bilindiği gibi; kredi kullandırma maliyetleri, uygulamada krediyi kullanan kurumdan kuruma değişebildiği gibi kimi zaman hiç alınmamaktadır. Bu durum, söz konusu bedel için uygun emsal bulmayı olanaksız hale getirmektedir. Bu aşamada en doğru yaklaşım, kredinin finansal kurumdan ilk elde edilmesi sırasında bir kredi kullandırma maliyeti gündeme gelmişse, aynı tutarın kredinin aktarıldığı grup şirket(ler)ine faturalarda ayrı kalemde gösterilerek aktarılmasıdır.

5.2- Köprü Kredi İşlemleri ve KDV İlişkisi

Grup şirketlerine kredi aktarımı gerçekleştirenlerin, bu kredinin masraflarını diğer şirketlere

yansıtmasının KDV'nin konusuna girip girmeyeceği uzun yıllar ihtilaflara konu olmuştur. Danıştay'ın, konuyla ilgili uyuşmazlıklarda KDV alınmamasının yerinde olduğu yönündeki kararları Vergi İdaresi tarafından da kabul edilmiştir.²⁰

Konuyla ilgili Vergi İdaresinin yaklaşımının temeli 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu md. 28 ve 3065 sayılı KDVK md. 17(4)(e) oluşturmaktadır. 6802 sayılı Kanun md. 28'e göre, bankaların, sigorta şirketlerinin ve bankerlerin yapmış oldukları banka muamele ve hizmetleri dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar banka muameleleri vergisine tabi tutulmuştur. Bu çerçevede, bankaların ve finans kurumların gerek dosya maliyeti, komisyon, faiz, vade farkı, kâr payı ve gerekse kredi kullanım bedeli karşılığında müşterilerinden almış oldukları tutarlar banka ve sigorta muameleleri vergisinin konusunu oluşturur.²¹

KDVK md. 17(4)(e) hükmünde ise, banka ve sigorta muameleleri kapsamına giren işlemlerin KDV'den istisna olduğu ifade edilmiştir. Bu aşamada, mali yapısı güçlü şirketin kredi aktarımı karşılığında yansıttığı unsurların (faiz, komisyon, ücret, kredi kullanım bedeli) KDV'ne tabi olup olmadığının değerlendirilmesinde ilk olarak banka

¹⁸ Bilindiği gibi, ortaklardan ya da ortaklarla ilişkili kişilerden temin edilen borçlar örtülü sermaye olarak değerlendirilmeyip, ödenen ilgili finansman giderlerinin matrahtan indirimi mümkün olsa dahi, indirim konusu yapılan finansman giderlerinin emsallere uygun olmaması örtülü kazanç dağıtımına işaret edecektir.

¹⁹ Güray Öğrendik, "Grup Şirketleri Arasında Kredi Aktarımında Örtülü Kazanç, Örtülü Sermaye, Katma Değer Vergisi ve Muhasebe, <http://www.muhasabetr.com/yazarlarimiz/guray/016/>, (Erişim: 10.09.08).

²⁰ İrfan Hüseyin Yıldız, "Sermaye Şirketlerince Ortaklarına Verilen Borç Para ve Kredi Faizleri KDV'ye Tabi Olmıyacak", **Mali Çözüm**, Sayı: 61, Ekim-Kasım-Aralık 2002.

²¹ 6802 sayılı kanun md 28(2)'e göre, kendileri veya başkaları hesabına menkul kıymet alıp satmayı, alım-satıma aracılık etmeyi veya alıp sattıkları menkul kıymet karşılığı borçları ödemeyi taahhüt etmeyi meslek haline getirenlerin bu faaliyetleri dolayısıyla lehlerine kalan paralar ile mevduat faizi vermek veya sair adlarla faiz ve benzeri menfaatler sağlamak üzere devamlı olarak para toplama işiyle uğraşanların topladıkları paralara sağladıkları gelir ve menfaatler üzerinden komisyon, ücret, hizmet karşılığı gibi adlarla aldıkları paralar da bu kapsamda değerlendirilmiştir.

ve sigorta muameleleri vergisine tabi olup olmayacağının değerlendirilmesi gerekir. Eğer, anılan kurum, 6802 sayılı kanun md. 28(2)'ye göre kredi verme işini bir kazanç elde etme amacıyla devamlı olarak gerçekleştiriyorsa işlemleri BSMV'nin konusuna girecektir. BSMV konusuna giren işlemler ise KDV'nin konusunun dışında kalacaktır.

Grup şirketlerine kredi aktarımında bulunan kurumların bu işlemi esas faaliyetleri konusu dışında gerçekleştirdiklerine göre, sürekli bir kredi verme faaliyetinden söz edilemez. Bu nedenle, kurumun grup şirketlerine kredi aktarımının BSMV'ne tabi olmadığı, ancak bu kapsamda aldığı faiz ve benzeri gider karşılıklarının KDV'ne tabi olduğu ifade edilebilir.

Danıştay Dokuzuncu Dairenin 26.10.2000 tarih, E. 1999/2321, K. 2000/3055; 27.04.1999 tarih, E. 1998/2339, K. 1999/1687;²² 27.04.1999 tarih, E. 1998/2338, K. 1999/1689 sayılı kararlarında ise, bir köprü finans işleminde KDV alacağı doğmayacağını ifade eden Vergi Mahkemesi kararları onanmıştır. Kararlarda, köprü kredi işlemlerinde krediyi grup şirketlerine aktaran şirketin bu işlemde menfaat sağlamaması, bu işlemler sonucunda katma değer doğmaması nedeniyle katma değer vergisi hesaplanmasının yerinde olmadığı ifade edilmiştir. Kararlarda, aynen yansıtılan faiz ve kredi kullandırma masrafları açısından bir ayırım yapılmamıştır.

Bu bağlamda, köprü finans işlemlerinde temin edilen kredi grup şirketlerine menfaat sağlayacak şekilde faiz ve diğer masraflar daha yüksek bir şekilde aktarılırsa, işleme konu edilen kredi

örtülü sermaye unsuru olarak limit hesabında dikkate alınacak, faiz ve diğer bedeller üzerinden ise KDV hesaplanması gerekecektir.

5.3- Köprü Kredi İşlemlerine İlişkin Bir Örnek Olay

Örnek olayın konusunu; bir ana şirketin, diğer grup şirketlerinin finansman ihtiyacını karşılamak amacıyla bir mali kurumdan temin ettiği krediyi grup şirketlerine aktarması ve ilgili şirketlerin muhasebe kayıtları oluşturmaktadır.

Örnek olayda, bir ana şirket ve dört grup şirketi (A, B, C, D) bulunmaktadır. Bu şirketlerin, faaliyet konuları aşağıdaki gibidir:

Ana Şirket, petrol ithalatı ve liman işletmeciliği ile uğraşmaktadır.

(A) Şirketi, petrol istasyonu çalıştırmaktadır.

(B) Şirketi, otomobil alım- satımı ve servis faaliyetinde bulunmaktadır.

(C) Şirketi, otomotiv yedek parça satışı faaliyetinde bulunmaktadır.

(D) Şirketi, otomobil kiralama faaliyetinde bulunmaktadır.

Grup şirketlerinin finansman ihtiyaçları ilgili bölümlerce aşağıdaki gibi tespit edilmiştir:

(A) Şirketi, 1.500.000.-YTL

(B) Şirketi, 6.000.000.- YTL

(C) Şirketi, 500.000.-YTL

(D) Şirketi, 2.000.000.-YTL

Grup şirketleri, mali yapılarının yeterince güçlü olmaması nedeniyle, finansman ihtiyaçlarını kendileri karşılayamamış ve ana şirketin finansman olanaklarından yararlanma yoluna gitmişlerdir. Bu nedenle ana şirket, grup şirketleri

²² Kararda ayrıca şirketin kendi adına aldığı banka kredisini aynı holdinge bağlı başka bir şirkete kullandırmasının finansman temini hizmeti olmadığı da açıkça ifade edilmiştir.

için bir finans kurumundan 3 ay vadeli ve %3 faiz oranıyla 10.000.000.-YTL kredi temin etmiştir. Ana şirket, grup şirketlerine aktardığı kredi tutarı için ayrıca aracılık hizmeti ya da finansal aracılık hizmeti karşılığı olarak maliyet aktarımında bulunmamış,²³ 01.01.2007 tarihinde temin edilen kredi tutarı aynı tarihte grup şirketlerine aktarılmıştır.

5.3.1- Kredi Faiz Tutarı ve Grup Şirketlerine Dağıtılması

Öncelikle ana şirketin almış olduğu kredi miktarı doğrultusunda ödeyeceği faiz hesaplanmalıdır. Hesaplama basit faiz formülü yardımıyla yapılmış ve ödenmesi gereken faiz tutarının 75.000.YTL²⁴ olduğu tespit edilmiştir.

Ana şirketin ödeyeceği faiz tutarının, grup şirketleri arasında paylaştırılmasında; temel alınacak dağıtım anahtarı, grup şirketlerinin "kullandığı kredi miktarı" olacaktır. Bu bağlamda, her bir şirketin, kullanacağı kredi miktarı, toplam kredi miktarına bölünecek ve bu tutar ödenecek faiz tutarı ile çarpılacaktır. Böylece her bir grup şirketi, kullandığı kredi miktarı oranında faiz ödeyecektir.

$$(A) \text{ Şirketi} = \frac{1.500.000}{10.000.000} \times 75.000 = 11.250.- \text{ YTL}$$

$$(B) \text{ Şirketi} = \frac{6.000.000}{10.000.000} \times 75.000 = 45.000.- \text{ YTL}$$

$$(C) \text{ Şirketi} = \frac{500.000}{10.000.000} \times 75.000 = 3.750.- \text{ YTL}$$

$$(D) \text{ Şirketi} = \frac{2.000.000}{10.000.000} \times 75.000 = 15.000.- \text{ YTL}$$

Ana şirket, finansman kurumuna ödeyeceği 75.000.-YTL'yi finansman giderlerinde gösterecektir. Dört grup şirketinden aldığı rakamların toplamı olan aynı tutarı ise ayrı bir gelir hesabında takip edecektir. Böylece yapılan bu işlem örtülü sermaye kapsamı içine girmemiş olacaktır.

5.3.2- İlgili Şirketlerin Muhasebe Kayıtları

Örneğe ilişkin muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi gösterilebilir. Burada, ana şirket ile sadece grup şirketlerinden birinin ((A) Şirketinin) kayıtları ele alınmıştır. Diğer grup şirketlerinin kayıtları, (A) şirketi kayıtları ile benzer olacak, sadece kullanan kredi ile faiz tutarları değişecektir.

5.3.2.1- Ana Şirketin Muhasebe Kayıtları

Temin edilen kredi tutarı, 01.01.2007 tarihi itibarıyla bankadaki mevduat hesabına aktarılmış; aynı günde ihtiyaçları ölçüsünde grup şirketlerine aktarılmıştır. Grup şirketlerine aktarılan kredi tutarları, ana faaliyet konusu ile ilgili ticari bir alacak olmadığından "136 Diğer Çeşitli Alacaklar" hesabında izlenecektir.

	01.01.2007
102 BANKALAR HS.	10.000.000.-
300 BANKA	
KREDİLERİ HS.	10.000.000.-
	/

²³ Ana şirketin de mali kurumdan krediyi temini aşamasında herhangi bir kredi kullandırma maliyetine katlanmadığı varsayılmıştır.

²⁴ Faiz = Anapara x faiz oranı x süre
Faiz = 10.000.000 x 0,03 x 3/12 yıl
Faiz = 75.000.-YTL

01.01.2007

136 DİĞ. ÇEŞİTLİ ALACAKLAR HS.	10.000.000.-
136.01 (A) Şirketi	1.500.000.-
136.02 (B) Şirketi	6.000.000.-
136.03 (C) Şirketi	500.000.-
136.04 (D) Şirketi	2.000.000.-
102 BANKALAR HS.	10.000.000.-

01.01.2007

Ana şirket, üçüncü ayın sonunda bankaya faiz öderken, aynı tarihte de diğer grup şirketlerinden aynı faiz tutarını tahsil etmektedir. Ana şirketin ödediği faiz tutarı "780 Finansman Giderleri" hesabında izlenmelidir. Grup şirketlerinden, alınacak faiz tutarı ise, mali yatırımlardan sağlanan faiz geliri değil de, işletmenin olağan faaliyetlerinden bağımsız olan ve arızı bir nitelik taşıyan bir gelir olduğundan "679 Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar" hesabında izlenmiştir.

31.03.2007

780 FİNANSMAN GİDERLERİ HS.	75.000.-
102 BANKALAR HS.	75.000.-

31.03.2007

136 DİĞ. ÇEŞİTLİ ALACAKLAR HS.	75.000.-
136.01 (A) Şirketi	11.250.-
136.02 (B) Şirketi	45.000.-
136.03 (C) Şirketi	3.750.-
136.04 (D) Şirketi	15.000.-
679 DİĞ. OLAĞAN DIŞI GELİR VE KARLAR HS.	75.000.-

/

31.03.2007

102 BANKALAR HS.	75.000.-
136 DİĞ. ÇEŞİTLİ ALACAKLAR HS.	75.000.-
136.01 (A) Şirketi	11.250.-
136.02 (B) Şirketi	45.000.-
136.03 (C) Şirketi	3.750.-
136.04 (D) Şirketi	15.000.-

31.03.2007

Ana şirket, vade bitiminde ana parayı öderken, aynı tarihte de diğer grup şirketlerinden ana parayı tahsil etmektedir.

31.03.2007

300 BANKA KREDİLERİ HS.	10.000.000.-
102 BANKALAR HS	10.000.000.-

31.03.2007

102 BANKALAR HS.	10.000.000.-
136 DİĞ. ÇEŞİTLİ ALACAKLAR HS.	10.000.000.-
136.01 (A) Şirketi	1.500.000.-
136.02 (B) Şirketi	6.000.000.-
136.03 (C) Şirketi	500.000.-
136.04 (D) Şirketi	2.000.000.-

31.03.2007

5.3.2.2- Grup Şirketlerinden Bir Tanesinin Muhasebe Kaydı

Muhasebe kayıtlarında, (A) şirketinin kayıtları temel alınacaktır. (A) şirketine havale edilen kredi tutarı, ana faaliyet konusu ile ilgili ticari bir borç olmadığından "336 Diğer Çeşitli Borçlar" hesabında izlenecektir.

01.01.2007

102 BANKALAR HS.	1.500.000.-
336 DİĞ. ÇEŞİTLİ BORÇLAR HS.	1.500.000.-
336.01 Ana Şirket	

01.01.2007

Ana şirket, üçüncü ayın sonunda bankaya faiz öderken, aynı tarihte de (A) şirketi faiz tutarı kadar ana şirkete borçlanmakta ve bu borcunu bankadaki mevduat hesabından ödemektedir.

31.03.2007

780 FİNANSMAN GİDERLERİ HS. 11.250.-
336 DİĞ. ÇEŞİTLİ BORÇLAR HS. 11.250.-
336.01 Ana Şirket

31.03.2007

336 DİĞ. ÇEŞİTLİ BORÇLAR HS. 11.250.-
336.01 Ana Şirket .
102 BANKALAR HS. 11.250.-

31.03.2007

Ana şirket, vade bitiminde ana parayı öderken, aynı tarihte de (A) şirketi kendine düşen payı ana şirkete ödemektedir.

31.03.2007

336 DİĞ. ÇEŞİTLİ BORÇLAR HS. 1.500.000.-
336.01 Ana Şirket
102 BANKALAR HS. 1.500.000.-

31.03.2007

6- DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

KVK md. 12(6)(b)'ye göre, grup şirketleri arasındaki köprü kredi işlemlerine konu edilen kredi tutarları, krediden nihai olarak yararlanan grup şirketleri bakımından kanunda belirtilen şartları taşıması durumunda örtülü sermaye unsuru olarak nitelendirilmeyecek ve örtülü sermaye limit hesaplamasında dikkate alınmayacaktır. Köprü kredi işlemlerinde, krediyi nihai olarak kullanan grup şirketleri açısından örtülü sermaye durumunun ortaya çıkmaması için grup şirketlerine kullandırılan borcun mutlaka banka ve finans kurumlarından ya da sermaye piyasalarından temin

edilmiş olması ve kredinin aynı şartlarla kullanılmış olması gerekmektedir. Kredinin grup şirketlerine aynı şartlarla kullandırılmaması durumu ise söz konusu kredinin grup şirketleri açısından örtülü sermaye unsuru olarak değerlendirilmesine ya da transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı eleştirisine neden olabilecektir.

Köprü kredi işlemlerinin BSMV ve KDV konusuna girip girmediği de uygulamada sorunlara neden olan bir konudur. Bankaların, sigorta şirketlerinin ve bankerlerin yapmış oldukları banka muamele ve hizmetleri dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar BSMV'nin konusunu oluşturmaktadır. 8802 sayılı kanunun md. 28(2) gereği, ana şirketin grup şirketine kredi aktarımı devamlı nitelikte konuyla ilgili mesleki faaliyet olmadığından, BSMV'nin konusu içinde değerlendirilmemesi gerekmektedir. Bunun dışında, ana şirketin grup şirketlerine aktardığı kredinin şartlarında bir farklılaşma yaratmaması koşuluyla KDV'nin konusuna girmeyeceği ifade edilmektedir.

Grup şirketleri arasındaki köprü kredi ilişkilerinin örtülü sermaye müessesesi açısından değerlendirilmesinde ele alınan örnek olayda, özellikle bir ana şirketin, diğer grup şirketlerinin finansman ihtiyacını karşılamak amacıyla kredi çekmesi sonucu oluşan kredi faizinin grup şirketlere dağıtılması ve ilgili şirketlerin muhasebe kayıtları ele alınmıştır. Bu bağlamda, ana şirketin ödeyeceği faiz tutarının, grup şirketleri arasında paylaştırılmasında; temel alınacak dağıtım anahtarı, grup şirketlerinin "kullandığı kredi miktarı" olarak tespit edilmiş, böylece her bir grup şirketi, kullandığı kredi miktarı oranında faiz ödemiştir. Ayrıca ana şirket ile grup şirketi olan (A) Şirketi'nin, kredinin alınması, faizlerin ve ana paranın ödenmesi işlemleriyle ilgili muhasebe kayıtları ele alınmıştır.

KAYNAKÇA

1 Seri Nolu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğ, RG Tarih: 03.04.2007, Sayı: 26482.

5520 sayılı KVK md. 12 gerekçesi. (TBMM/ S. Sayısı: 1192 / Kurumlar Vergisi Kanunu Tasarısı ve Bursa Milletvekili Mehmet Küçükaşık ve 47 Milletvekilinin; Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu - 1/1170, 2/719)

Arpacı, Altar Ömer. Örtülü Sermaye Müessesesi, **Vergi Sorunları**, Sayı: 80, 2003.

Dn. 9. D. Tarih: 26.10.2000, E. 1999/2321, K. 2000/3055

Dn. 9. D. Tarih: 27.04.1999, E. 1998/2338, K. 1999/1689

Dn. 9. D. Tarih: 27.04.1999, E. 1998/2339, K. 1999/1687

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odası, Grup Şirketleri Arasındaki Kredi İlişkilerinin Örtülü Sermaye Yönünden İncelenmesi, Rapor, 07/1-2-3-4-5, 15 Ocak 2007.

Kızılot, Şükrü. "Yatırım Döneminde Grup Şirketin Kredi Olanağından Yararlanarak, Finansman Sağlayan Şirketlerde, Örtülü Sermaye Tartışması", **Yaklaşım Dergisi**, Sayı: 153, Eylül 2005.

Kızılot, Şükrü. **Türk Vergi Hukuku'nda Örtülü Kazanç ve Örtülü Sermaye**, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, 2002.

Maç, Mehmet. "Örtülü Sermaye Sayılmaması Gereken Borçlanmalar" **Vergi Dünyası**, Sayı: 305, 2007.

Öğrendik, Güray. "Grup Şirketleri Arasında Kredi Aktarımında Örtülü Kazanç, Örtülü Sermaye, Katma Değer Vergisi ve Muhasebe, <http://www.muhasibetr.com/yazarlarimiz/guray/016/>, (Erişim: 10.09.08).

Öncel, Muallâ. **Kurumlar Vergisi Açısından Sermaye Şirketlerinde Örtülü Kazanç ve Örtülü Sermaye**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma

Enstitüsü, Yayın No: 131, Ankara, 1978.

Poroy, Reha; Tekinalp, Ünal ve Çamoğlu, Ersin. **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, Beta, Dokuzuncu Baskı, 2003, İstanbul.

Yıldız, İrfan Hüseyin. "Sermaye Şirketlerince Ortaklarına Verilen Borç Para ve Kredi Faizleri KDV'ye Tabi Olmayacak", **Mali Çözüm**, Sayı: 61, Ekim-Kasım-Aralık 2002.